

Imfundo no Lizwi.

(NGU NAZLU LWAZI)

Bafaelwe abafandisi noko ukwe-
zelwa usizi ngenzenye; kuba sibala
ngabo nje tina bantsundu, ukwakela
ngabo nje nomhlope umzi, wakwabo,
—noko ke kukuhlala bombolo mbini,
nontlolele yombini, ukwezakalisiwa
yiyo yomabini. Abambhlope bati usake
wasinika imfundo nengqabaka, baze
ke ngoko ababi usko ukwenza into
ababonqwenela ukoyenza huti, eyo-
huti besidilela iodlala, besishodamela
sibe sibulele, kuba singaboni, sikhulu-
fama. Yiyo ke ngoko leuto uxake
kanqaka umcimbi onga "Bantu
Abantsundu," amagwanga afauna
indlala yokusipata beps sibe siaga-
qendi tina simane ababulele. Kanti
umzi embhlope ofumane ak'isi, wona
utilawa kahaba ungasayiboni izuzo
oyisise ngokufandiswa komntu on-
tsundu lomfundwasa ingaxelente,
isabe ijike isenselo kwaswesoni endani
yohungadaka nexeba lise kuti ya
wa ekaya.

Umsi oqondayo wena wasema Nge-
nisi asihoko nokaba uyababulele aba-
fundisi ngenatsebenzo yabo kwiziswe
esise mayameni kuba ngonyalazo
lwabo basuze wonko umhlaba esweni,
obungasayi baze usuzake ngapandi
bhekunyalaseliwa. Nabo abafandisi
za bafana ukutela pandi kwazi paka-
munda bayibakanya futi into yoku-
ba iliswe eli lisuzuko ngabo, ngoko
ohilwi labo malinga pangi lwiswe
pansi ibomkhulu labusasa amanda.
Amanda abafandisi ngase kusebenze
leni ikwaba ngonyaniso maku ka-
kulu! Kwe ngoko sekusasa ukaga-
ulwa ngu Rulumente ngapandi kwako,
ati mhlawumbi ejwexasa etete,
usoko umbuso uqube ngati uti:
"Ngoko kwabungoko, ngoko huogu-
ku." Kanti onyanyeni into ayiyu om-
ntu ontsundu, embi ubugwala bokoyika
umntu omhlope, ukwahlukahlukano,
ukhumelelana, ukungatandani, nokuu-
nga ukuba angafa ngapandi komntu
omhlope, —sisiambi esasa nomfandisi
ezo, ezi kanyo ziyoyona mbangeli
yohakoyiswa kangaka, utatyatye
woko nomhlaba. Elini Sutu kusogati
kusako isisityana somhlaba nje, ikwa-
yintsebenzo yabafandisi bakono, abati
bona bema kwakenye ngakwinkosi
zabe Sutu, nabo ngenxa yokuba babe
ngabafu bolunye ubhango, ibe imikosi
eyayiba ngqongile ingeyiyo yakoma-
wabo.

Kwintlanganisio yomzi ontsundu
okhambulekileyo, etile, eyayihlangene
kwindawo etile, kwafika ilizwi elalivela
komkhulu kwa rulumente, lisiti: "Ni-
ngatanda nipitwe ngayipina imiteto,
iko eyakhweni ibo eyasemlingwini"?
Impendulo yalontlanganisio ngakuyi
yati "Sifana sipitwe ngoyakawetu!"
Pambi kokuba kuyiwo kule upendulo
kwabako ingxoxo esisansa samadoda,
esali ukuba kwazo sab'ukuqela kwi-
shwangwaha spa oligqibe umzi bukwa-
bisa ekutiwa "ngamtsato." Aleta
ngokomelele kunene amadoda afu-
ndileyo, nawazi umteto, —ewazuka
umtshato wasesilungwini njengelona
gqwirakazi liwugqibileyo umzi ontsun-
du, —laye ke ikaya legqwirakazi elo
libwa mfandisi.

Ngako oko ukuba kuko into elunc-
do ngati yenziwe ngamntu ofundileyo
notanda isizwe sakowabo, kukati
adibane abe ngamntu omnye, —sqale
abizize uxaxake lo "maneli," aze ke
ngoku ayitabate imfundo nelizwi
ngoyona ndlela yezontu, —eluncido
esisweni. Xa silapa ke siba singake
siquamsame ekuteteni ngawo lomcimbi,
kuba mainisi omnye ekufaneke siyi-
capasele.

"Vukani madodana kusiile!
Sebenzisa ingqondo imile!
Kulapa nje sekusela dalini
Malaf'olafyo! K'utalani!!"

Funda "Buntoteli wa Bantu."

Ipepa.

Felapela! Nal' ilizwi nal' isabo
lokobius' ayabini ingqondo
Eandi ipepa funda ngenyamabha
ngahweseni syakatsadi ingqondo.

Shehe! Meloidin' omnyama
xesha limb' esinto tinx
Nal' tuba nal' izeshu—Shehe
siti! Fand' ipepa funda ngenyamako.

Hemi! Mio ha Baw' azoyisila
beke shuleta ka "M-tali"
Ngenyamako yokatanda kwak' ipepa
siti! Fand' ipepa funda ngenyamako.

Isani nesilumbo boyisa ngalo
Ojina ka Qonono boyisa ngalo
Ewe nesiw' esimnyama ziyahoyisa
ngalo
siti! Fand' ipepa funda ngenyamako.

O! Fana! Eweni noal P'ekhephe
Abanto hu Mfandi wepa
Kub' nbulumko babo buhliswa ngaye
siti! Fand' ipepa funda ngenyamako.

Beho sateka ngexesh' esikulo
behe sateka ngobunam' esinabo
Beho sayizela nentlaba mkosi yaba
Sishaba
siti! Fand' ipepa funda ngenyamako.

Ayepina! Kodwa ayepina?
Amadol' andi! Imnyama
Okuzot' impi pakati bomzi
asinomsa ngenxa yesizwe sawo.

Siti! Eand' ipepa funda ngenyamako
Kulapo woyifenda hor' indlela
Yohusocama ngenxa yesizwe sako
bugxotwe bama' abumoyam' e Afa-
luba Noincillili.

D. SLAMS PETANA.

Uitenhago.

Umdantso Ongqindilili

Kuyimfanelo yetu sithuba site
"ishe" into enjengele ukhanyibhileki
nomzi ngokubani, ngokuba kumbi
umzi olegs hwelese Rentini ukubalele
e Rindfontein kuse e Springs, bonu
ukuba abantu bangapopwa yinto ababe
melwe shufbelele kuyo. Sipansi oho-
baba e Inobcaba Hill yodumo lwasepa
e Johannesburg, ngomhla 3 bu August
onyayo, ngolwel' Tatu awabini, impi ye
Rand Progressive Entertainers iyakuba
nengxikela ye Danos apo ayakujika
ama nenebani nama nene ngendlela
ongaqelekanga, hwaye kuya kubabe
ame ledi odidi nodumo oculo avela
kwezinye indawo.

Abantu akuya hwinto enjengalo
imdoliso, basinceda bone ngobwabo
kunoka soloko amntu ehlali endini
ngayangelwa zintlazi ansa entlazi.
yweni endaweni yokuke esidote eso si-
tabutseti esizalo selingaxo ngelinye
ixesha singalise nobungqulisa okanye
stimingisele isifo sentliziyo. Xhusani
isitoto senn' Mafutuba smehle; ngu
mkanje onokoposwa yamal' enkulu
kangakanana, yin' nale!

Into yohungela inkhasso linya
pakati kwabantsundu abatili kwenti-
ntolulo; inkhasso naxa ingabonshali
logoko, shakonto efomaneka lola
nahamsinyane njengayo xeshilwani
eyifona umntu. Esatyaleni pambi
komhlakati spa e Rentini kuyo leveli
bekutotwa ityale, isimanga sityale,
lomntu ekutwa ubabalisa enye lonz-
haki ezateleni, yeti yababa ingamthi
isandla wayimpakanisi ngempama!
Yababa imbezile ikhatali nalo wall-
bets. Umhlelali umgwebi iponti ko-
ntlan' ngawo onke lomtyala eng-nayo
imali ngenze entolonyeni smshamni
amabini aveliboso entolulo esebenza
nsima.

Irafa yamahele ixemele ukawa-
zaka umzi saba kungela; enye imamba
ne spa e Rentini ngenxa yohungayi
rafi ngo 24 nangonyaba bu 25,—iponti
ezine ke ngoko, idlobe nefayindiyeponti
esikwa ne kangenjalo izangas. Lomfo
abenzalansqaba baba kutiwe okokuba
ayazafa pambi bwa 17 bu Setemba
Ilyababa lipellele ethiyala nesigwebu
sizoziwe njalo. Lumbani ke maswete.

Bosa Thata e Lathegileng.

Go hlalngang fa mothe a
shulle? Na BOPHELO bo ka
saz? Letu ga le nke Matho,
Ditsohe, Pela, Boboko, Metho,
po joalo,—ditho trena colthe
di ea sala. EMPA GA DI TLO
HLOLA DI SEBETSA: "Mele
otho o shule ka gonne seph-
hiri se segolo sa BOPHELO
BO KHANNANG bo ile. MASHINI OA MOTHO (mele) o ea SALA,
empa THATA e KHANNANG GA E SA LE GONE. E hile ke ka
bona Thata ana e Khannang re batlang go bua ka cona. Balisa
sentle seo re se botelang!

U da bo so kile o bona gore
batho ba bangoe ba tlete Bo-
phele, Go Khothala, Thata, le
Boitumelo. Lebaka ke hobane
THATA e KHANNANG e NTSI
KA GARE GO BONE. Ba bangoe
batho ba ikutlaba ba saretsoe,
ba lapile, ba fokotse, ba hlomo-
hile ba ba na boitumelo. Ga ba
na go kothala. Gona go boilele
gore: THATA e KHANNANG e
COANETSOE GO NATLAFAT-
SOA, Motlomong Boboko le
Methapo bo khathethe bo batla
go afaona ka tsela. Batho ba
jalo ba coanetse go fepa Metha-
po ea bone ea "Mele (Boko le
Methapo) KA DIJO TSE NE-
PANG LE TSE NATLAFAT-
SANG TSE NANG LE THOTSI
E TSOANG KA GARE GO
CONE.

Dijo tse jalo ke VIRATA, tse
bopilelong tsa diroa dipilese go
direla gore di tlo siamela Bancho
ba loaloang. Dijo le monono-
fatsi ana ea khagkamatsang
VIRATA, O NA LE EOWA
THOTSI ENA E TSOANG, e-
mitsoang ga honole ke Methapo
ea "Mele. Thotsi ana e diri-
lueng ka tsela e ntsi e kena
moa anading e khokhoditsetse
Bobokong le Methapong ea e
lapileng. Ka tsela ana, Methapo
ea "Mele e khathetse ebe e
FEJJA KA DIJO TSENA TSE
FANG BOPHELO. Thata e
khannang e ncha ebe e ea et-
sua. Gona go hlalosa go tsote-
lela pele ga tiro e Virata. Di-
kete di se di afafor. Koala u
re kepe makoalo a bone a
dithego.

Na u molodisi? Na Thata ea gago e
saretsoe u hlomohile? Na u feletsore ke Thata le go Kothala ga gago?
Fa go le jalo, TSAEA VIRATA! Dijo le mononoti ana ea khaka-
matrang o Methapo o dira gore molodisi a ikutlabe le thata mme a
le mothe gape. Fa tiro ana eate e tsela pele mme othe o mme
le boitekanelo go ea pele. Madi a macha a nonteng, a ditsoang ke
Virata, a thagata mafolofolo le go kothala. Gona go batlaba gore
nitho sengue le sengue sa "Mele se thola thata ebe se ba le tiro e kgolo.
Gopula gore go botlang go TLLANA KE BOPHELO RO KGAN-
NANG. Go monate ga ke kang ga THATA E KALO E LE KA MOO
GARE GO UENA. Tokelo trena colthe e ka nna tsa ba tsa gago.
Thoma gompijemo ka VIRATA. Botshelo ba gago e tla ba bo mona-
ka nako e tlant, ho tlallana Bophelo. Thata, Boitumelo le Tahosmeto.

VIRATA e tekioa ka diphu-
thelo tse TSHEHLA. ka 3/3
botlolo le nge kgotso tse 6 ka
18/-. Ke makemisa le mabeni-
bele otho kgotso gona go
VIRATA CO.,
P.O. BOX 742, CAPE TOWN,
molomo o tla romeloa go bo go
duelole le poto.
V.2.S.85.

Ngontongo Mhlabi

Akuto nemaneloane smstandebuzo
umcimbi wakwa Keyahula ana-
lipzu bokuba intshaba zawo sizama
ukawa dobelele nobuwa nyemb' epe
sihamba kons. Sitsho ngenxa vento
esimbi ezisuka ngokulandelelana
hazo ezintaba. Ute u Rav J. B.
Masizi skutisa humonene stile awazi-
yo okokuba anento nalo melmbi, into
yohungela wabus' ukati: Niquba njani
kwa Kayakulu? yababa yesizwe loza-
selo, ato u Nkomo lo; qabani bafana
bami! Kesholoha ke, amntu onje no
ngangelso, abanukufuman' ab' abuz'
imfetho, angata' inx xoba entweni,
yinto yobantu. Nge Oowa ye 17 nj-
ngokuba bebusa kuvakalawe kuyo le-
mbili, abtangi baba nentlangenis-
esndi behulu, engalanga xesha la-
monta konke, logene yapama kwano-
ko kwa Millitari entkomponi, kodwa
yapama ishiya smshamni amabini su-
ponti esintandata sentango, ayito le
yo esilisa sma 58 eponti kwisitaba se-
vel' esimbini. Ngeba ke lko na eny-
inqubo abhetele kanaleyo kalam' xesha
obuvantsi! Kule meli abhathwa
entlangenisweni smshamni o-mbini
ngewomntu omnye; behede indodi
hufaneki lipile nge papa xa lasubela
u ZENZBLE. Qabani nto sakowetu.

(Meyer & Charlton) entkomponi. Umfi
kuvakala okokuba wagula waf' isole,
wasa wati engebhale babhetela
buugakaniyi wagilwa yi motobeli
yemavaliya; usibhiye ago 3 ekuseni
ngoo Mgqibelo wo 18 kwepezulu.
L' aada ibililigosa lise Welele e Spes
Bona spo inobhokazi isemnyaka iyi
principal yesholo sabantwasa kons.
Sivelenza kakulu no Mrs Diambulo
oyintombi ka Lota, kwamntu wakwa
Kayakulu abelilangawo lawo umfi lo.

Nangona kwenziwa axolo ngo 1918
kw-syinywa Inowdi sokuti Iuxol-
okhanganisa lon ngenyisi axololuboko,
soloko bwa bakos ingxushangxushu
jlo kumawwe espheya, hapalala
kazi kwesinye indawo njalo njalo
Akapumelani mithoal kodwa igazi
ayipalala; nangoko bebadididi e
Vienna kons pesheya.

A. H. TODD, LIMITED
U FUNA IYEZA NA?
WHALELA KODWOKODALA UNEMENI
WABANTU OYENI-YENI
ENDHLOVINI
(Abantu Kangawo Apa)
Ukukhala elona yona ilizwe linye
akha nakuyina okulu katanayo.
ENDHLOVINI skakalo e DURBA
WHALELA KU-
Mr A. H. TODD, Endhlovinl,
Red Hill, Natal.

Kungobisi okulokucivakalisa emeizi
ngokubani nakuwo umzi wasema
Bheleni kwa Diambulo e Cala nakol-
lonke, ubalishiya eliphelele haka
Mantwana Joseph Diambulo obeng-
mabalana omkhulu wakwa Mabileka